

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

10 Οκτωβρίου, 2008

Γ.Ε. Αρ.45/80/Υ2/2, 88(Γ)/89/Υ156

**Τομέας Ατομικών
Δικαιωμάτων/Ελευθεριών
Νομικής Υπηρεσίας
(Διεθνής Πτυχή)**

ΜΕ ΤΟ ΧΕΡΙ

Κο. Θεόδωρο Ιωαννίδη
Πρόεδρο
Παγκύπριου
Δικηγορικού Συλλόγου

**ΘΕΜΑ- Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου
της Ευρώπης για δημοσίευση και δημοσιοποίηση
Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου
Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

Αναφέρομαι στις διευθετήσεις μεταξύ Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και Νομικής Υπηρεσίας για τη δημοσίευση/δημοσιοποίηση στην Ελληνική των Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που καλύπτει η Σύσταση. **Εσωκλείω** σε έντυπη μορφή, μετάφραση στην Ελληνική της Απόφασης του Δικαστηρίου (Chamber) στην Υπόθεση Φοινικαρίδου ν. Κύπρου, και θα παρακαλούσα όπως αυτή τοποθετηθεί στην ιστοσελίδα του Συλλόγου, και δημοσιευθεί στο Κυπριακό Νομικό Βήμα. Η παρούσα επιστολή μου με τη μετάφραση της Απόφασης έχουν επίσης σταλεί για διευκόλυνση με

ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη Γραμματέα του Συλλόγου (κ. Στ. Σταυρινού)

Η τοποθέτηση στην ιστοσελίδα, και η δημοσίευση, απαιτούνται επίσης για τη συμμόρφωσης της Δημοκρατίας με την Απόφαση, η οποία βρίσκεται υπό την επιτήρηση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης και διεξάγεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, μέχρις ότου ληφθούν όλα τα αναγκαία διοικητικά και νομοθετικά μέτρα στο θέμα αυτό.

Σας ευχαριστώ για τη συνεργασία,

Μάρω Κληρίδου-Τσιάππα,
Εισαγγελέας της Δημοκρατίας,
Υπεύθυνη Τομέα Ατομικών Δικαιωμάτων/Ελευθεριών
(Διεθνής Πτυχή)
για Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΚΛΙΜΑΚΙΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΦΟΙΝΙΚΑΡΙΔΟΥ εναντίον ΚΥΠΡΟΥ

(Αρ. αιτήσεως 23890/02)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ, 20 Δεκεμβρίου 2007

ΤΕΛΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

20/03/2008

Η εν λόγω απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη υπό τις περιστάσεις που ορίζονται στο Άρθρο 44 παρ. 2 της Σύμβασης. Δυνατό να υπόκειται σε συντακτική επιμέλεια.

Στην υπόθεση Φοινικαρίδου εναντίον Κύπρου,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Κλιμάκιο)
συνεδριάζον ως Τμήμα και αποτελούμενο από τους:

Την κα. N. VAJIĆ, Πρόεδρος,
Τον κ. Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ
Τον κ. Α. KOVLER,
Τον κ. Κ. ΗΑΛΙΥΕΥ,
Τον κ. D. SPIELMANN,
Τον κ. S.E. JEBENS,
Τον κ. G. MALINVERNI, δικαστές,
και τον κ. S. NIELSEN, Πρωτοκολλητή του Κλιμακίου.

Αφού διαβουλευτήκε ιδιαίτερα στις 29 Νοεμβρίου 2007, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την προαναφερθείσα ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει την προέλευσή της στην αίτηση (αρ. 23890/02) εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Δικαστήριο που καταχωρήθηκε στο Δικαστήριο δυνάμει του Άρθρου 34 της Σύμβασης περί της Προστασίας των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («της Σύμβασης») από Κύπρια υπήκοο, την κυρία Γιαννούλα Φοινικαρίδου, («την αιτήτρια»), στις 7 Ιουνίου 2002.
2. Η αιτήτρια, η οποία έτυχε νομικής βοήθειας, αντιπροσωπεύτηκε από τον κ. Κ. Ευσταθίου, δικηγόρο που ασκεί τα δικηγορικά καθήκοντά του στη Λευκωσία. Η Κυπριακή Κυβέρνηση («Η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τον Αντιπρόσωπό της, τον κ. Π. Κληρίδη, Γενικό Εισαγγελέα της Κυπριακής Δημοκρατίας.
3. Η αιτήτρια ισχυρίστηκε παραβίαση των άρθρων 6 και 8 της Σύμβασης, δεδομένου ότι η προσφυγή που ακολούθησε για δικαστική αναγνώριση πατρότητας κρίθηκε εκπρόθεσμη βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.
4. Με απόφαση της 31ης Αυγούστου 2006, το Δικαστήριο κήρυξε την αίτηση μερικώς αποδεκτή.
5. Ούτε η αιτήτρια ούτε η κυβέρνηση δεν καταχώρησαν περαιτέρω γραπτές παρατηρήσεις για τη συγκεκριμένη υπόθεση (Κανόνας 59 § 1).
6. Η αιτήτρια υπέβαλε την αξίωσή της για δίκαιη ικανοποίηση, και η Κυβέρνηση προέβαλε τα δικά της επιχειρήματα για το εν λόγω θέμα.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

I. ΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

7. Η αιτήτρια γεννήθηκε το 1945 και διαμένει στη Λευκωσία.

A. Το Ιστορικό της υπόθεσης

8. Η αιτήτρια γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων της. Η βιολογική της μητέρα την εγκατέλειψε έξω από το σπίτι μιας γυναίκας, η οποία στη συνέχεια έδωσε το κοριτσάκι στην κα Μαρία Φοινικαρίδου. Η εν λόγω κυρία την ανέθρεψε. Αν και απομακρύνθηκε από τη βιολογική της μητέρα, η αιτήτρια δεν έχασε εντελώς επαφή με αυτήν. Τον Δεκεμβρίο του 1997, όταν η αιτήτρια ήταν πενήντα δύο ετών, η βιολογική της μητέρα, μόλις πριν από το θάνατό της, αποκάλυψε το όνομα του βιολογικού της πατέρα, παρουσία του γιου της αιτήτριας. Η μητέρα της απεβίωσε τον Ιανουάριο του 1998.

9. Στις 24 Ιουνίου 1999 η αιτήτρια υπέβαλε αίτηση στο Οικογενειακό Δικαστήριο Λευκωσίας, ζητώντας δικαστική αναγνώριση πατρότητας δυνάμει του Άρθρου 20 (2) του Περί Τέκνων (Συγγένειας και Νομικής Υπόστασης) Νόμου του 1991 (εφεξής «ο Περί Τέκνων Νόμος»). Ο εναγόμενος, που η αιτήτρια ισχυρίστηκε ότι είναι πατέρας της, αντιτέθηκε στην αίτησή της και αρνήθηκε ανάμειξη στην πατρότητά της. Χωρίς να λάβει υπόψη τη νομική σημασία της αίτησης αφορούσα στην αναγνώριση πατρότητας, ο εναγόμενος υποστήριξε ότι η αξίωση της αιτήτριας δεν ενέπιπτε στο χρονικό πλαίσιο της ισχύος του Άρθρου 22 (3) του παρόντος νόμου. Σε απάντησή της, η αιτήτρια υποστήριξε ότι το προαναφερθέν άρθρο, καθώς και το Άρθρο 25 (1) του ίδιου νόμου που θέτουν ως προθεσμία την ημερομηνία έναρξης ισχύος του εν λόγω νόμου, και όχι την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε γνώση για την ταυτότητα του πατέρα της, είναι αντισυνταγματικά. Συγκεκριμένα, υποστήριξε ότι τα εν λόγω είναι αντίθετα προς τα άρθρα 15 § 1 (το δικαίωμα Σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής), 28 (η Αρχή περί της ισότητας και της μη-διάκρισης) και 30 § 1 (Το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον του δικαστηρίου) του Συντάγματος. Η αιτήτρια υποστήριξε ότι στερήθηκε του δικαιώματος να προσφύγει ενώπιον του δικαστηρίου καθώς και να πληροφορηθεί μέσω δικαστικής διαδικασίας εάν ήταν ή όχι θυγατέρα του εναγομένου. Βρισκόταν επίσης σε μειονεκτική θέση έναντι άλλων διαδίκων οι οποίοι έτυχαν πληροφόρησης σχετικά με τον πατέρα τους εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας.

10. Στις 15 Σεπτεμβρίου 1999 ο εναγόμενος προσέφυγε ενώπιον του δικαστηρίου για την εκδίκαση του προκατακτικού ζητήματος που αφορούσε στο εάν το αίτημα της αιτήτριας είχε παραγραφεί. Στις 30 Οκτωβρίου του 2000, η αιτήτρια υπέβαλε αίτηση, ζητώντας από το δικαστήριο να παραπέμψει το θέμα στο Ανώτατο Δικαστήριο.

11. Στις 17 Μαΐου 2001 το Οικογενειακό Δικαστήριο Λευκωσίας, κατόπιν συμφωνίας των συμβαλλόμενων μερών, αποφάσισε να παραπέμψει το ζήτημα περί της συνταγματικότητας της παραγράφου 22 (3) στο Ανώτατο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 144 του Συντάγματος.

Η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου

12. Σε απόφασή του την 23ης Νοεμβρίου του 2001 το Ανώτατο Δικαστήριο, στην πλειοψηφία του (οι δικαστές: Αρτεμίδης, Νικολαΐδης, Καλλής, Ιλιάδης, Κραμβής και Γαβριηλίδης), υποστήριξε ότι οι παράγραφοι 22 (3) και 25 (1) του Περί Τέκνων Νόμου είναι σύμφωνες με τις σχετικές διατάξεις του Συντάγματος και της Σύμβασης. Ειδικότερα, το Ανώτατο Δικαστήριο σημείωσε τα εξής:

«Ο δικηγόρος της αιτήτριας προτείνει ότι η παραβίαση των άρθρων 15 και 30 του Συντάγματος προκαλείται από το γεγονός ότι η αιτήτρια πληροφορήθηκε την ταυτότητα του φυσικού της πατέρα το 1997. Ήταν, συνεπώς, αντικειμενικά αδύνατο να υποβληθεί η αίτηση για την αναγνώρισή της εντός της τρίχρονης περιόδου από την ημερομηνία που ο νόμος τέθηκε σε εφαρμογή. Επομένως, όπως συμπεραίνεται από την εισήγηση, παραβιάζεται επίσης το εδάφιο 1 του άρθρου 30 του Συντάγματος, καθώς η αιτήτρια στερήθηκε του δικαιώματος πρόσβασης στο δικαστήριο με σκοπό τη διεκδίκηση του νομικού της δικαιώματος, δικαίωμα που πηγάζει άμεσα από το άρθρο 15 του Συντάγματος, το οποίο προστατεύει την ιδιωτική και οικογενειακή ζωή. Επίσης δεν θα εξετάσουμε μια περαιτέρω πρόταση του δικηγόρου της αιτήτριας, αφορούσα στη δυσμενή διάκριση που προκλήθηκε από τις διαφορετικές προθεσμίες για απαγόρευση άσκησης άλλων δικαιωμάτων που προβλέπονται από το Νόμο, καθώς δεν προωθήθηκε.

...

Τα θέματα που τίγονται είναι εξαιρετικά σοβαρά επειδή αφορούν στο θεσμό και τη λειτουργία της οικογένειας: ο σημαντικότερος πυρήνας της κοινωνίας, τα μέλη του οποίου δεσμεύονται από τα βαθύτερα και καθαρότερα συναισθήματα της αγάπης και της αλληλεγγύης. Το κράτος θεωρεί αυτονόητη την αξία του θεσμού της οικογένειας, την οποία προστατεύει επίσης δια του ισχυρότερου καταστατικού του, ήτοι το Σύνταγμα. Αυτό ρυθμίζει επίσης ολόκληρη τη σειρά των οικογενειακών σχέσεων - επίσης βάσει του κριτηρίου της νόμιμης λειτουργίας τους στην κοινωνία συνολικά - στους νομοθετικούς κανόνες που αποτελούν τη βάση του σώματος του νόμου γνωστού ως οικογενειακού νόμου.

Η βάση της συζήτησής μας είναι τα άρθρα 15 και 30 του Συντάγματος, που αντιστοιχούν στα άρθρα 8 και 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης περί της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, η οποία επικυρώθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων μας δια του Νόμου αρ. 39/62. Συνεπώς, οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Επιτροπής σχετικά με τα θέματα για τα οποία ενδιαφερόμαστε καταδεικνύουν την προοδευτική διαδικασία, όπως επεξηγεται από τη νομολογία μας.

...

Σε πρόσφατη απόφαση της Ολομέλειας του Ανώτατου Δικαστηρίου για την υπόθεση *Παντελή Γιοργαλλά εναντίον Σούλλα Χατζηχριστοδούλου* 1 Α.Α.Δ. 2060, εξετάσαμε τις διατάξεις της παραγράφου 11 (1) (α) του ίδιου Νόμου, σύμφωνα με τις οποίες αποκλείεται η προσβολή της πατρότητας από το σύζυγο της μητέρας, κατόπιν παρέλευσης ενός έτους από την ημερομηνία όπου ενημερώθηκε για τη γέννηση και τις συνθήκες υπό τις οποίες προέκυψε η σύλληψη του τέκνου. Το Οικογενειακό Δικαστήριο εξέτασε επίσης τα ίδια ζητήματα δυνάμει των 15 § 1 και 30 § 1 του Συντάγματος.

Αναφερόμαστε στην ανωτέρω απόφασή μας, της οποίας ο συλλογισμός, πιστεύουμε, στηρίζεται στην παρούσα υπόθεση, χωρίς οποιαδήποτε διαφοροποίηση. Οι νομικές αρχές, όπως συζητούνται και υιοθετούνται ισχύουν και στην παρούσα υπόθεση.

Η γενική αρχή που προκύπτει από τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι ότι το δικαίωμα προσφυγής σε δικαστήριο υπόκειται σε νόμιμους περιορισμούς, ακριβώς για να είναι ορθολογικά λειτουργικό για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη δικαστική διαδικασία. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κρίνει ότι η περίοδος παραγραφής ενός δικαιώματος εξυπηρετεί τους θεμελιώδεις σκοπούς που είναι άρρηκτα συνυφασμένοι με τη διασφάλιση των ατομικών δικαιωμάτων καθώς και αποσκοπεί στην τελεσιδικία της διαφωνίας.

...

Η διαφοροποίηση από την υπόθεση *Γιωργαλλά* προκύπτει, όπως εισηγείται ο δικηγόρος της αιτήτριας, όταν το τέκνο, που ζήτησε αναγνώριση από το φυσικό του πατέρα, έμαθε για την πατρική του ταυτότητα κατόπιν παραγραφής του δικαιώματός του, όπως αυτό ορίζεται από το Νόμο. Σε αυτήν την περίπτωση, ο δικηγόρος δήλωσε ότι το δικαίωμα παραγράφεται, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της αιτήτριας.

Δεν συμφωνούμε με τη θέση αυτή. Στις νομοθετικές διατάξεις περί της παραγραφής αστικών δικαιωμάτων, η έναρξη προθεσμίας δεν αντιστοιχεί χρονικά στην ενημέρωση του διαδίκου για τις λεπτομέρειες βάσει των οποίων θα διεκδικήσει το δικαίωμά του, αλλά στο περιστατικό που δημιούργησε την αιτία αγωγής. Κι αυτό ορίζεται, σε περίπτωση διαφωνίας από το Δικαστήριο, σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια. Αυτή η αρχή εφαρμόστηκε από την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην υπόθεση *Χ εναντίον Σουηδίας* (*Χ. v. Sweden.*).

13. Το Ανώτατο Δικαστήριο έδωσε έμφαση στην απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην υπόθεση *Χ. v. Sweden* (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, του αριθ. 9707/82, *Decisions and Reports* 31, σελ. 223), και ιδιαίτερα στο ακόλουθο απόσπασμα:

«Σύμφωνα με τη γνώμη της Επιτροπής πρέπει γενικά να γίνει αποδεκτό προς όφελος της χρηστής εφαρμογής της δικαιοσύνης ότι υπάρχουν προθεσμίες μέσα στις οποίες οι ενδεχόμενες δικαστικές ενέργειες πρέπει να ορίζονται. Πρέπει επίσης να γίνει αποδεκτό ότι οι προθεσμίες είναι τελικές και ότι δεν υπάρχει καμία δυνατότητα να οριστεί προσφυγή ακόμα και όταν έχουν προκύψει νέα γεγονότα ύστερα από τη λήξη της προθεσμίας. Αυτό ισχύει επίσης για τη διαδικασία πατρότητας. Η Επιτροπή επιπλέον υποστηρίζει ότι μια προθεσμία τριών ετών από τη γέννηση του τέκνου, όπως στην παρούσα περίπτωση, δεν είναι αδικαιολόγητο χρονοδιάγραμμα για τον καθορισμό διαδικασιών για αναγνώριση πατρότητας. Συνεπώς, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι το γεγονός ότι δεν επιτράπηκε στην αιτήτρια να προσφύγει για αναγνώριση της πατρότητάς της δεν τεκμαίρει οποιοδήποτε στοιχείο παραβίασης του άρθρου 6 της Σύμβασης.»

14. Το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι διατάξεις των παραγράφων 22 (3) και 25 (1) του Περί Τέκνων Νόμου όχι μόνο δεν συγκρούστηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 15 και 30 του Συντάγματος αλλά, αντίθετα, ήταν σύμφωνες με τη νομολογία και τη φιλοσοφία που έχει υιοθετήσει το Δικαστήριο για τη λειτουργία και την εφαρμογή των αντίστοιχων άρθρων της Σύμβασης. Εν προκειμένω, το Ανώτατο Δικαστήριο υποστήριξε τα εξής:

«Σημειώνουμε επίσης ότι το σύνολο των διατάξεων των άρθρων 15 και 30 που έχουν προσελκύσει την προσοχή μας δεν γεννάνε μόνο δικαιώματα αλλά και υποχρεώσεις. Το άρθρο 30 δεν λειτουργεί μόνο εκ μέρους ορισμένου προσώπου που προσφεύγει στο δικαστήριο αλλά και εκ μέρους εκείνων που μηνύονται. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, διατηρούν ενώπιον του Δικαστηρίου το δικαίωμα για δίκαιη εκδίκαση δυνάμει του εδαφίου 2 του προαναφερθέντος άρθρου, καθώς και έχουν το δικαίωμα να παρουσιάσουν την υπόθεσή τους, να προσκομίσουν στοιχεία και να εξετάσουν τους μάρτυρες, όπως προκύπτει από το εδάφιο 3 του ίδιου άρθρου. Το δικαίωμα της προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής προβλέπεται στο εδάφιο 1 του άρθρου 15, εντούτοις, σε συνάρτηση με το εδάφιο 2 επιτρέπεται δια τού νόμου παρέμβαση στο εν λόγω δικαίωμα με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που το ίδιο το Σύνταγμα διασφαλίζει σε τρίτο πρόσωπο. Η αρχή της αναλογικότητας και της ισορροπίας των δικαιωμάτων είναι επίσης βασισμένη στο γράμμα και στο πνεύμα των διατάξεων αυτών, όπως γίνεται λόγος στα εδάφια που αναφέραμε ανωτέρω.»

Στο ιδιαίτερο ζήτημα που εγέρθηκε ενώπιον μας, δεν πρέπει να αγνοηθεί ότι κατά τη χρονική περίοδο που είχε παρέλθει μεταξύ της γέννησης του τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο και της καταχώρησης της αίτησης για πατρική αναγνώριση, ο υποτιθέμενος πατέρας ενδεχομένως να δημιούργησε τη δική του οικογένεια. Η υποβολή αίτησης για αναγνώριση πατρότητας, όταν ο θεωρούμενος πατέρας έχει ήδη μεγαλώσει ηλικιακά, προκαλεί αναμφίβολα αναταραχή στην

οικογενειακή του ζωή. Επομένως, η αναγνώριση του δικαιώματος για υποβολή αίτησης χωρίς οποιαδήποτε προθεσμία δύναται αφενός, να έχει ως συνέπεια τη δημιουργία μιας άλλης οικογένειας για το τέκνο, κι αφετέρου, να οδηγήσει επίσης στην αποσύνθεση μιας άλλης οικογένειας, της οικογένειας του θεωρούμενου πατέρα. Γι' αυτό το λόγο, θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερο βάρος στην αρχή της αναλογικότητας. Η σωστή και ισόμετρη εφαρμογή της υπαγορεύει ότι η επιδίωξη του σχετικού δικαιώματος υπόκειται σε παραγραφή κατόπιν παρέλευσης ενός λογικού χρονικού διαστήματος ύστερα τη γέννηση του τέκνου.»

15. Τέλος, το Ανώτατο Δικαστήριο δεν προέβηκε σε κανένα διακανονισμό για δαπάνες ενόψει του ενδιαφέροντος και νέου νομικού ζητήματος που εγέρθηκε ενώπιόν του.

16. Εντούτοις, μειοψηφία δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου διαφώνησε με το θέμα (οι δικαστές: Πικής, Νικήτας, Κωνσταντινίδης, Νικολάου και Χατζηχαμπής). Η μειοψηφία διαπίστωσε ότι το εδάφιο 22 (3) του Περί Τέκνων Νόμου υπήρξε αντίθετο και ασύμβατο με τις διατάξεις των άρθρων 15 (1) και 30 (1) και (2) του Συντάγματος, καθώς κατέστειλε την άσκηση του οικογενειακού δικαιώματος για αναγνώριση πατρότητας. Επομένως, θεώρησαν ότι η αίτηση δεν μπορούσε να θεωρηθεί εκπρόθεσμη.

17. Η μειονότητα, ακολουθώντας την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου για την απόφαση Γιωργαλλά εναντίον Χατζηχριστοδουλίδου (2000) 1 Α.Α.Δ. 2060), θεώρησε ότι ο καθορισμός ορισμένης προθεσμίας για την άσκηση του αστικού δικαιώματος για την αναγνώριση πατρότητας έγινε δεκτός δοθέντος ότι δεν ήταν καταπιεστικός και άφηνε λογικό περιθώριο για άσκηση του δικαιώματος. Η θέσπιση θεσμών για την ενσωμάτωση στην οικογένεια των τέκνων που γεννήθηκαν χωρίς γάμο των γονέων του αποτελεί υποχρέωση του ίδιου του κράτους, που επιβάλλεται από το άρθρο 15 του Συντάγματος και από το άρθρο 8 § 1 της Σύμβασης.

18. Επιπρόσθετα, παρατήρησαν ότι το δικαίωμα αναγνώρισης πατρότητας αποτελεί αδιαμφισβήτητα ακέραια πτυχή της οικογενειακής ζωής του ατόμου που το άρθρο 15 παρ. (1) του Συντάγματος προστατεύει. Είναι εξίσου εύλογο, κατά την άποψή τους, ότι η άσκηση αυτού του δικαιώματος από το παιδί, δυνατόν να υπόκειται σε λογικούς χρονικούς περιορισμούς. Το κρίσιμο ερώτημα έγκειται στο εάν μια προθεσμία για την άσκηση του δικαιώματος μπορεί να τεθεί ανεξάρτητα από τη γνωστοποίηση των γεγονότων που συνιστούν το δικαίωμα αυτό ή ακόμα και ανεξάρτητα από τη δυνατότητα απόκτησης γνώσης για το γεγονός, μέσω ενεργειών του δικαιούχου προσώπου.

19. Η μειοψηφία εξέτασε επίσης το νόμο που αφορά στην παραγραφή, Κεφάλαιο 15, και σε αυτό το πλαίσιο δήλωσε τα εξής:

«Στο πλαίσιο του Αστικού Δικαίου, ο καθορισμός προθεσμιών συσχετίζεται, καταρχήν, με τη στιγμή που η αιτία της αγωγής ανακύπτει. Ο Περί Παραγραφής Νόμος Κεφάλαιο 15 προβλέπει γι' αυτό το ζήτημα ...

Αυτή η αρχή υπόκειται σε δύο κατηγορίες εξαιρέσεων: δηλαδή,

-την αδυναμία άσκησης του δικαιώματος από τα άτομα που αντιμετωπίζουν κώλυμα - λόγω ηλικίας (ανήλικες, κάτω από 18 ετών), διανοητικής διαταραχής, απαγόρευσης διαχείριση των υποθέσεων του ατόμου ή της απουσίας του ατόμου από τη χώρα του και

-η αγωγή γίνεται με σκοπό την απόλειψη των συνεπειών ενός λάθους.

Και στις δύο περιπτώσεις, ο χρόνος για την άσκηση του δικαιώματος αναστέλλεται για όσο χρονικό διάστημα επικρατεί άγνοια ή εμπόδιο. Το πνεύμα, από το οποίο είναι εμπνευσμένος ο Περί Παραγραφής Νόμος, συνίσταται στο ότι η αδυναμία γνώσης ή άγνοια των

προστατευόμενων δικαιωμάτων αναστέλλει, μέσα στο πλαίσιο που έχουμε επεξηγήσει, τις χρονικές προθεσμίες.

Το ζήτημα της πατρότητας εμπίπτει στα θεσπισμένα αστικά δικαιώματα που αφορούν στην ύπαρξη του ατόμου. Η αναγνώριση πατρότητας εφαρμόζεται εναντίον πάντων και καθορίζει το πλαίσιο της οικογένειας του ατόμου (βλ. *Υπόθεση Νικολαΐδη εναντίον Γερολέμη* ((1984) 1 C.L.R. 742).

Το ερώτημα στην παρούσα περίπτωση είναι εάν το εν λόγω δικαίωμα, που δεν γνώριζε ενδιαφερόμενη και του οποίου δεν μπορούσε να εξακριβώσει την ύπαρξη, μπορεί να παραγραφεί, προτού γνωστοποιηθεί στο πρόσωπο που διατηρεί το δικαίωμα να το ασκήσει. Το δικαίωμα υπό συζήτηση προστατεύεται ως θεμελιώδες ατομικό δικαίωμα από το Σύνταγμα. Το ερώτημα εγείρεται εάν η παραγραφή του δικαιώματος, που διενεργείται ανεξάρτητα από το εάν είναι εις γνώσιν του ατόμου, ή εάν είχε τη δυνατότητα να γνωρίζει την ύπαρξή του, είναι σύμφωνη με το σεβασμό του δικαιώματος για την οικογενειακή ζωή, που διασφαλίζεται από το Άρθρο 15 παρ. (1) του Συντάγματος, και με το δικαίωμα προσφυγής σε δικαστήριο που προστατεύεται από το άρθρο 30 παρ. (1) και (2) του Συντάγματος. Εξετάζοντας περαιτέρω το ζήτημα αυτό, τίθενται τα εξής: είναι ποτέ δυνατή η παραγραφή ενός θεμελιώδους δικαιώματος, την ύπαρξη του οποίου το ενδιαφερόμενο άτομο δεν γνωρίζει, και για το οποίο δεν διέθετε τα απαραίτητα μέσα πληροφόρησης;»

20. Η μειοψηφία θεώρησε ότι η απόφαση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην υπόθεση *X εναντίον Σουηδίας (X v. Sweden)* (που αναφέρεται ανωτέρω) δεν σχετίζεται άμεσα με το ζήτημά τους, το οποίο αφορά στο σεβασμό του δικαιώματος για την οικογενειακή ζωή. Εντούτοις, έκριναν ότι έμμεσα έριξε κάποιον φως στο ζήτημα στο βαθμό που υποστηρίχθηκε ότι ο ξεχωριστός διακανονισμός που αφορά στην αξίωση του τέκνου για αναγνώριση της πατρότητάς του ήταν δικαίωμα ιδιαίτερου χαρακτήρα, που συνδέεται με τις ιδιαιτερότητες της αναζήτησης πατρότητας από το ίδιο το τέκνο. Η απόφαση του Δικαστηρίου για την υπόθεση *Kroon και Άλλοι εναντίον Ολλανδίας (Kroon and Others v. The Netherlands)* (απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1994, Σειρά Α αρ. 297-C, σελ. 43) στην οποία υποστηρίχθηκε ότι οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν από την Ολλανδική νομοθεσία για αναγνώριση πατρότητας αποτέλεσαν παραβίαση του δικαιώματος για οικογενειακή ζωή, θεωρήθηκε άμεσα σχετική με τα περιστατικά της υπόθεσης της αιτήτριας.

21. Η μειοψηφία τελικά υπογράμμισε ότι:

«Τα γεγονότα που σχετίζονται με την πατρότητα του τέκνου αφορούν το χρόνο πριν από τη γέννησή του, και κατ' ακρίβεια το χρόνο σύλληψής του. Αντικειμενικά, το τέκνο δεν ξέρει, ούτε έχει τη δυνατότητα να μάθει για τα γεγονότα, που σχετίζονται με τη σύλληψή του. Τα μόνα άτομα που έχουν πλήρη γνώση αυτών των γεγονότων είναι οι γονείς, και πρώτιστα η μητέρα. Τυχαία πληροφορία, από τη στιγμή που κρίνεται πιθανή η πατρότητα, μπορεί να αποκτηθεί από τρίτα πρόσωπα, εφόσον τα γεγονότα σχετικά με την πατρότητα του τέκνου έχουν διαδοθεί, χωρίς ωστόσο να είναι βέβαιη η πιθανότητα να έχει γνωστοποιηθεί στο ενδιαφερόμενο άτομο. Ο καθορισμός προθεσμίας για την άσκηση του δικαιώματος για αναγνώριση πατρότητας, ανεξάρτητα από την κοινοποίηση των περιστατικών που την αποτελούν, μειώνει το δικαίωμα στο βαθμό της καταστολής του. Το ουσιώδες σημείο του δικαιώματος για την οικογενειακή ζωή παραβιάζεται και το προβλεπόμενο δικαίωμα καθίσταται δικαίωμα μόνο δια του Νόμου και δεν απολαύει σεβασμού.»

22. Ύστερα από την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου, η αιτήτρια απέσυρε την αίτησή της ενώπιον του Οικογενειακού Δικαστηρίου στις 3 Απριλίου 2002.

23. Ο θεωρούμενος βιολογικός πατέρας της αιτήτριας απεβίωσε το 2004 (η ακριβής ημερομηνία δεν προσδιορίστηκε).

II. ΣΧΕΤΙΚΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ

A. Το Σύνταγμα

1.Περί του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής

24. Σύμφωνα με το Άρθρο 15 του Συντάγματος προβλέπονται τα εξής:

«1. Έκαστος έχει το δικαίωμα όπως η ιδιωτική και οικογενειακή αυτού ζωή τυγχάνη σεβασμού.»

«2. Δεν χωρεί επέμβασιν κατά την άσκησιν του δικαιώματος τούτου, ειμή τοιαύτη οία θα ήτο σύμφωνος προς τον νόμον και αναγκαία μόνον προς το συμφέρον της ασφαλείας της Δημοκρατίας ή της συνταγματικής τάξεως ή της δημοσίας ασφαλείας ή της δημοσίας τάξεως ή της δημοσίας υγείας ή των δημοσίων ηθών ή της προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των υπό του Συντάγματος ηγγυημένων εις παν πρόσωπον.»

2.Περί του δικαιώματος ισότητας και απαγόρευση οιασδήποτε διακρίσεως

25. Σύμφωνα με το Άρθρο 28 παρ. (1) και (2) του Συντάγματος προβλέπονται τα εξής:

«1. Πάντες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, της διοικήσεως και της δικαιοσύνης και δικαιούνται να τύχουν ίσης προστασίας και μεταχειρίσεως.»

«2. Έκαστος απολαύει πάντων των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προβλεπομένων υπό του Συντάγματος άνευ ουδεμίας δυσμενούς διακρίσεως αμέσου ή εμμέσου εις βάρος οιασδήποτε ατόμου ένεκα της κοινότητος, της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, της γλώσσας, του φύλου, των πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της γεννήσεως, του πλούτου, της κοινωνικής τάξεως αυτού ή ένεκα οιασδήποτε άλλου λόγου, εκτός εάν δια ρητής διατάξεως του Συντάγματος ορίζεται το αντίθετο.»

3. Περί του δικαιώματος προσφυγής ενώπιον του δικαστηρίου

26. Το Άρθρο 30 (1) και (2) προβλέπει τα εξής:

«1. Εις ουδένα δεν δύναται ν' απαγορευθή η προσφυγή ενώπιον του δικαστηρίου, εις ο δικαιούται να προσφύγη δυνάμει του Συντάγματος. Η σύστασις δικαστικών επιτροπών ή έκτατων δικαστηρίων υπό οιασδήποτε όνομα απαγορεύεται.»

«2. Έκαστος κατά την διάγνωσιν των αστικών αυτού δικαιωμάτων και υποχρεώσεων οιασδήποτε Κατ' αυτού ποινικής κατηγορίας, δικαιούται ανεπηρέαστου, δημοσίας ακροαματικής διαδικασίας εντός ευλόγου χρόνου, ενώπιον ανεξαρτήτου, αμερολήπτου και αρμοδίου δικαστηρίου ιδρυομένου δια νόμου.»

4. Αναφορικά με το ζητήματα περί συνταγματικότητας ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

27. Το Άρθρο 144 προβλέπει τα εξής

«1. Πας διάδικος δικαιούται, καθ' οιονδήποτε στάδιον της διαδικασίας συμπεριλαμβανομένης και της κατ' έφεσιν, να εγείρη ζήτημα αντισυνταγματικότητας νόμου ή αποφάσεως ή διατάξεως τίνος αυτών ουσιώδους δια την διάγνωσιν της εκκρεμούς ενώπιον του δικαστηρίου υποθέσεως. Το δικαστήριον, ενώπιον του οποίου εγείρεται το ζήτημα, παραπέμπει παρευθής τούτο ενώπιον του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, και αναστέλλει την πρόοδον της διαδικασίας, μέχρις ου αποφανθεί επ' αυτού το Ανώτατον Συνταγματικόν Δικαστήριον.»

«2. Μετ' ακρόασιν των διαδίκων το Ανώτατον Συνταγματικόν Δικαστήριον ερευνά το παραπεμφθέν αυτώ ζήτημα και αποφασίζει επ' αυτού, διαβιβάζει δε την απόφασιν αυτού εις το δικαστήριον, όπερ είχε παραπέμψει το ζήτημα.»

«3. Η κατά την δευτέραν παράγραφον του παρόντος άρθρου απόφασις του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου δεσμεύει το παραπέμψαν το ζήτημα δικαστήριον και τους εν τη δίκη διαδίκους, εν η δε περιπτώσει δέχεται ότι ο νόμος ή η απόφασις ή διάταξις τις αυτών είναι αντισυνταγματική, επιφέρει την μη εφαρμογή μόνον εν τη εκκρεμεί ταύτη δίκη του νόμου τούτου ή της αποφάσεως ή της σχετικής διατάξεως αυτών.»

Β. Ο ΠΕΡΙ ΤΕΚΝΩΝ (ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1991

1. Περιορισμοί προσβολής πατρότητας.

Άρθρο 11 (1) (α)

« Η προσβολή της πατρότητας αποκλείεται :

(α) Για το σύζυγο της μητέρας, όταν περάσει ένας χρόνος από την ημερομηνία που ο τελευταίος πληροφορήθηκε τη γέννηση του τέκνου του και τις συνθήκες από τις οποίες προκύπτει ότι η μητέρα δεν συνέλαβε το τέκνο από αυτόν, και σε κάθε περίπτωση όπου παρέλθει διάστημα πέντε χρόνων από τη γέννηση του τέκνου... »

2. Εκούσια και δικαστική αναγνώριση πατρότητας του τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του.

Άρθρο 13

(1) «Το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο αποκτά αναδρομικά από τη γέννησή του, τη νομική υπόσταση και τα δικαιώματα τέκνου γεννημένου σε γάμο απέναντι στους γονείς του και τους συγγενείς τους, αν οι γονείς τελέσουν μεταγενέστερα γάμο μεταξύ τους, και το τέκνο είχε αναγνωρισθεί ή αναγνωρίζεται μετά την τέλεση του γάμου εκούσια ή δικαστικά ως τέκνο του συζύγου.

(2) Η προβλεπόμενη στο εδάφιο 1 εκούσια αναγνώριση μπορεί να προσβληθεί για το λόγο ότι ο σύζυγος της μητέρας δεν είναι ο πατέρας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18.»

Άρθρο 15

«Η πατρική αναγνώριση τέκνου που γεννιέται χωρίς γάμο επιτυγχάνεται με -

- (α) εκούσια αναγνώριση ή
- (β) δικαστική αναγνώριση .»

Άρθρο 16

- (1) «Ο πατέρας μπορεί να αναγνωρίσει ως δικό του, το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο, εφόσον συναινέσει σ' αυτό η μητέρα.
- (2) Αν η μητέρα έχει πεθάνει ή δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, η αναγνώριση επιτυγχάνεται με μόνη τη δήλωση του πατέρα.
- (3) Αν ο πατέρας έχει πεθάνει ή δεν έχει την δικαιοπρακτική ικανότητα, η αναγνώριση μπορεί να γίνει από τον παππού ή τη γιαγιά της πατρικής γραμμής.
- (4) Αν το τέκνο έχει πεθάνει η αναγνώριση ενεργεί υπέρ των κατιόντων του.»

Άρθρο 17 (5)

«Αν η συναίνεση της μητέρας δίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, η αναγνώριση θεωρείται ότι συντελέστηκε και γίνονται ανάλογες αλλαγές στα ληξιαρχικά βιβλία.»

Άρθρο 20

- (1) «Η μητέρα έχει το δικαίωμα να ζητήσει με αίτησή της προς το δικαστήριο την αναγνώριση της πατρότητας του τέκνου της που γεννήθηκε χωρίς γάμο με τον πατέρα του».
- (2) Το αναφερόμενο δικαίωμα στο εδάφιο (1) ισχύει και για το τέκνο .
- (3) Όταν η μητέρα αρνείται την προβλεπόμενη από το εδάφιο (1) του άρθρου 16 συναίνεσή της, δικαίωμα δικαστικής αναγνώρισης έχουν επίσης ο πατέρας και στην περίπτωση του εδαφίου (3) του άρθρου 16 ο παππούς και η γιαγιά της πατρικής γραμμής.»

Άρθρο 21

- «(1) Η αίτηση της μητέρας για δικαστική αναγνώριση στρέφεται κατά του πατέρα ή των κληρονόμων του.
- (2) Η αίτηση του τέκνου για δικαστική αναγνώριση στρέφεται κατά του γονέα που δεν έχει προβεί στην αναγκαία δήλωση για εκούσια αναγνώριση ή κατά των κληρονόμων του.
- (3) Η αίτηση του πατέρα ή των γονέων του για δικαστική αναγνώριση στρέφεται κατά της μητέρας ή των κληρονόμων της.»

3. Περιοριστικές προθεσμίες και παραγραφή του δικαιώματος δικαστικής αναγνώρισης

28. Το Άρθρο 22 ορίζει τις μέγιστες προθεσμίες, με την παρέλευση των οποίων δεν καθίσταται νόμιμα επιτρεπτό για τη μητέρα, το τέκνο ή τον πατέρα, σε οποιαδήποτε περίπτωση, να ζητήσουν δικαστική αναγνώριση πατρότητας. Σε περίπτωση που δεν ασκηθεί το δικαίωμα εντός της ορισθείσας περιόδου που προβλέπεται στο παρόν άρθρο, το νόμιμο δικαίωμα δικαστικής αναγνώρισης παραγράφεται.

Άρθρο 22

- «(1) Το δικαίωμα της μητέρας να ζητήσει τη δικαστική αναγνώριση της πατρότητας του παιδιού της παραγράφεται αφότου περάσουν πέντε έτη από τη γέννησή του.
- (2) Αν η μητέρα ήταν έγγαμη κατά το κρίσιμο διάστημα της σύλληψης του τέκνου, το δικαίωμά της να ζητήσει τη δικαστική αναγνώριση της πατρότητας του τέκνου της από το βιολογικό του πατέρα παραγράφεται, όταν περάσουν πέντε έτη από την ημέρα που έγινε αμετάκλητη η απόφαση που δέχεται την προσβολή της πατρότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8.
- (3) Το δικαίωμα του παιδιού να ζητήσει τη δικαστική αναγνώρισή του παραγράφεται τρία χρόνια μετά την ενηλικίωσή του.
- (4) Το δικαίωμα του πατέρα ή των γονέων του να ζητήσουν δικαστική αναγνώριση παραγράφεται τρία χρόνια αφότου η μητέρα αρνήθηκε να δώσει τη συναίνεσή της για εκούσια αναγνώριση.
- (5) Στην περίπτωση του άρθρου 13 το δικαίωμα δικαστικής αναγνώρισης δεν υπόκειται σε παραγραφή.»

4. Αποτελέσματα αναγνώρισης πατρότητας

Άρθρο 23

«Σε περίπτωση εκούσιας ή δικαστικής αναγνώρισης, το τέκνο αποκτά από τη γέννησή του τη νομική υπόσταση και τα δικαιώματα τέκνου γεννημένου σε γάμο απέναντι στους δυο γονείς του και τους συγγενείς τους.»

5. Υπολογισμός προθεσμίας και μεταβατικές διατάξεις

29. Δυνάμει του Άρθρου 25 παρ. (1), σε περίπτωση αιτήσεων για δικαστική αναγνώριση πατρότητας όπου το τέκνο ενηλικιώθηκε προτού ο νόμος τεθεί σε ισχύ, η τρίχρονη περιοριστική περίοδος υπολογίζεται από την ημερομηνία της έναρξης του ισχύος του παρόντος Νόμου, ήτοι τη 1 Νοεμβρίου 1991, και όχι σε προγενέστερη περίοδο πριν από την ενηλικίωσή του, όπως αναφέρεται στο άρθρο 22 (3):

Άρθρο 25 (1)

«Στις περιπτώσεις όπου στον παρόντα νόμο γίνεται αναφορά σε προθεσμίες εντός των οποίων μπορεί ένα πρόσωπο να ενασκήσει τα δικαιώματά του ή να λάβει τα μέτρα που ο νόμος αυτός προνοεί, οι προθεσμίες αυτές αρχίζουν να υπολογίζονται από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος Νόμου.»

30. Επομένως, η προβλεπόμενη από το άρθρο 22 (3) προθεσμία δεν εφαρμόζεται αναδρομικά.

Γ. Ο Περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος (υπ' αριθμ. 216/90 Νόμος, όπως τροποποιήθηκε)

31. Οι σχετικές διατάξεις του Περί Σχέσεων και Τέκνων υπ' αριθμ. 216/90 Νόμου προνοούν τα εξής:

Άρθρο 5 (1) (α) και (β)

«(α) Η μέριμνα για το ανήλικο τέκνο («γονική μέριμνα») αποτελεί καθήκον και δικαίωμα των γονέων οι οποίοι το ασκούν από κοινού.

(β) Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του ονόματος, τη επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του.»

Άρθρο 33 (1) και (2)

«(1) Οι γονείς έχουν την υποχρέωση να διατρέφουν από κοινού το ανήλικο τέκνο τους, ο καθένας ανάλογα με τις δυνάμεις του.

(2) Με απόφαση και σχετική ρύθμιση από το δικαστήριο, η υποχρέωση των γονέων δυνάμει του εδαφίου (1) είναι δυνατόν να επιμηκυνθεί, ακόμη και μετά την ενηλικίωση του τέκνου, σε περιπτώσεις όπου πρόσθετες περιστάσεις το απαιτούν, όπως σε περίπτωση αναπηρίας ή ανικανότητας του τέκνου ή κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής του θητείας στην Εθνική Φρουρά ή σπουδών σε εκπαιδευτικό ίδρυμα ή κατά τη διάρκεια επαγγελματικής κατάρτισης.»

Δ. Νομολογία

32. Στην υπόθεση *Γιωργαλλά εναντίον Χατζηχριστοδούλου* (που αναφέρεται ανωτέρω) το Ανώτατο Δικαστήριο, που συνεδρίασε στην ολομέλεια του, εξέτασε τη συνταγματικότητα της μονοετούς προθεσμίας που προβλέπεται από το άρθρο 11 (1) (α) του Περί Τέκνων Νόμου που αφορά στις αιτήσεις προσβολής πατρότητας. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, η έναρξης ισχύος της προθεσμίας, ορίζεται από τη στιγμή που ο σύζυγος της μητέρας ενημερώνεται για τη γέννηση και τις συνθήκες υπό τις οποίες έγινε η σύλληψη του τέκνου. Το ζήτημα περί της συμβατότητας του εν λόγω χρονικού περιορισμού με τα άρθρα 15 και 30 (1) του Συντάγματος παραπέμφθηκε στο Ανώτατο Δικαστήριο από το Οικογενειακό Δικαστήριο.

33. Το Ανώτατο Δικαστήριο υποστήριξε ότι η προστασία της οικογενειακής ζωής, που προστατεύεται ως θεμελιώδες δικαίωμα από το άρθρο 15 παρ.(1) του Συντάγματος και, παράλληλα, από το άρθρο 1 της Σύμβασης, επεκτάθηκε επίσης στα διαδικαστικά μέσα που προβλέπονταν για σύσταση της οικογένειας και των σχέσεων μεταξύ των μελών της. Τα δικαιώματα που είναι συνυφασμένα με την οικογενειακή ζωή θεωρήθηκαν «αστικά δικαιώματα» με την έννοια που ορίζονται από το άρθρο 30 του Συντάγματος και από το άρθρο 6 παρ.1 της Σύμβασης. Το άρθρο 30 παρ. (1) του Συντάγματος διασφάλιζε την προσφυγή προς το Δικαστήριο για τη διεκδίκηση αστικών δικαιωμάτων. Ο καθορισμός ορισμένης προθεσμίας για άσκηση αστικών δικαιωμάτων ήταν αποδεκτός, υπό τον όρο ότι οι περιορισμοί που τέθηκαν δεν ήταν καταπιεστικοί και άφηναν λογικό περιθώριο για την άσκηση του δικαιώματος αυτού. Επιπλέον, η προθεσμία έπρεπε να συνάδει με το σκοπό που αυτή εξυπηρετεί. Αντικειμενικός στόχος των προθεσμιών ήταν η διασφάλιση δικαιώματα του ατόμου. Η άρνηση πατρότητας ήταν εξ ορισμού αστικό δικαίωμα, η άσκηση του οποίου δυνατόν να υπόκειται σε χρονικούς περιορισμούς. Η δημιουργία των θεσμών για την ένταξη του τέκνου στην οικογένεια, που γεννήθηκε χωρίς το γάμο των γονέων του, ήταν υποχρέωση που επιβλήθηκε από το άρθρο 8 παρ. 1 της Σύμβασης στο Κράτος.

34. Το Ανώτατο Δικαστήριο σημείωσε ότι αφού ο πατέρας γνώριζε τα πραγματικά γεγονότα σχετικά με το τεκμήριο πατρότητας από την ημέρα γέννησης του παιδιού του, η προθεσμία ενός έτος ήταν χρονικά αρκετή για σκοπούς ζήτησης δικαστικού προσδιορισμού των δικαιωμάτων του.

35. Συνεπώς, το Ανώτατο Δικαστήριο υποστήριξε ότι η προθεσμία είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα.

Ο ΝΟΜΟΣ

III. Η ΚΑΤ' ΙΣΧΥΡΙΣΜΟ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 8 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

36. Η αιτήτρια παραπονέθηκε δυνάμει του άρθρου 8 της Σύμβασης ότι η νομική τρίχρονη προθεσμία την απέτρεψε από το να προσφύγει για δικαστική αναγνώριση της πατρότητάς της. Η προαναφερθείσα διάταξη προνοεί τα εξής :

Άρθρο 8

«1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.

«2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξει παρέμβαση δημοσίας αρχής εν την ασκήσει του δικαιώματός του, εκτός εάν η παρέμβαση αυτή προβλέπεται δια του νόμου και αποτελεί μέτρο το οποίον, εις μία δημοκρατική κοινωνία δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημόσιαν ασφάλειαν ή την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την αποτροπή αναταραχών ή εγκλήματος, δια την

A. Οι ισχυρισμοί των συμβαλλόμενων μερών

1. Η κυβέρνηση

37. Η Κυβέρνηση αρχικά ισχυρίστηκε ότι, όταν η αιτήτρια υπέβαλε την αίτησή της προς το Οικογενειακό Δικαστήριο για δικαστική αναγνώριση πατρότητας, το αίτημα της τελευταίας ήταν εκπρόθεσμο από την 1η Νοεμβρίου του 1994. Δυνάμει του άρθρου 25 (1) Περί Τέκνων Νόμου, η τρίχρονη περιοριστική περίοδος υπολογίζεται από την 1η Νοεμβρίου 1991, ήτοι., από την ημερομηνία που ο παρών Νόμος τέθηκε σε ισχύ, δεδομένου ότι η αιτήτρια ενηλικιώθηκε, πριν από εκείνη την ημερομηνία. Ο Νόμος επέτρεπε στους αιτητές, όπως στην αιτήτρια, οι οποίοι δεν είχαν ανακαλύψει την ταυτότητα του πατέρα τους πριν από την ενηλικίωσή τους, μια προθεσμία τριών χρόνων κατά τη διάρκεια της οποίας θα μπορούσαν να λάβουν μέτρα για να ανακαλύψουν την πατρική τους ταυτότητα και να προβούν σε δικαστική διαδικασία έπ' αυτού. Ο σκοπός του παρόντος Νόμου ήταν να διασφαλίσει ότι τα τέκνα που είχαν ενηλικιωθεί πριν τεθεί σε ισχύ ο Νόμος, είχαν το ίδιο έρεισμα ως προς το δικαίωμα να ζητήσουν δικαστική αναγνώριση της πατρότητας τους. Εντούτοις, η αιτήτρια είχε υποστηρίξει κατά την εσωτερική διαδικασία ότι είχε αρχικά μάθει για την ταυτότητα του πατέρα της το Δεκέμβριο 1997, αφότου το δικαίωμά της παραγράφηκε χρονικά.

38. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι ο καθορισμός προθεσμίας για το τέκνο σε τρία χρόνια αφότου ενηλικιώθηκε είναι εύλογος. Σημείωσε ότι δυνάμει του Περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου του 1990 (ο υπ' αριθ. 216/90 Νόμος, όπως τροποποιήθηκε), η γονική μέριμνα είναι δικαίωμα και καθήκον και των δύο γονέων. Στην περίπτωση των τέκνων που γεννήθηκαν χωρίς το γάμο των γονέων τους, η μητέρα αναλαμβάνει τη γονική μέριμνα και σε περίπτωση που το παιδί τύχει πατρικής αναγνώρισης, τυγχάνει της μέριμνας του πατέρα του. Η γονική μέριμνα βάσει του νόμου περιλάμβανε τη διοίκηση της περιουσίας του τέκνου και την εκπροσώπηση και διατροφή του από το γονέα. Δεδομένου ότι το τέκνο δεν είναι δυνατόν να προβεί σε δικαιοπρακτική διαδικασία πριν από την ενηλικίωσή του, ο Πέρι Τέκνων Νόμος προβλέπει το δικαίωμα της μητέρας να προβεί σε δικαστική διαδικασία αναγνώρισης της πατρότητας του τέκνου της, εντός πέντε ετών από τον τοκετό (Άρθρο 22 (1) – βλ. Άρθρο 28 ανωτέρω). Εντούτοις, εάν για οποιοδήποτε λόγο η μητέρα δεν προέβηκε σε τέτοιες δικαστικές ενέργειες, το τέκνο διατηρεί χωριστό δικαίωμα να ζητήσει δικαστική αναγνώριση, αφότου ενηλικιωθεί, υπό τον όρο ότι θα ακολουθήσει τη διαδικασία μέχρι και την ηλικία των είκοσι ενός ετών. Συνεπώς, το παιδί είχε τρία έτη κατά τη διάρκεια των οποίων είχε την ευκαιρία να προβεί σε έρευνες και να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να εξακριβώσει και να αποκτήσει πληροφορίες για την πατρική του ταυτότητα.

39. Η Κυβέρνηση υπογράμμισε ότι η τρίχρονη προθεσμία εξυπηρετεί σημαντικούς σκοπούς. Αρχικά, προνοεί τελεσιδικία και νομική βεβαιότητα καθώς και στοχεύει στην αποτροπή παρουσίας παρωχημένων αιτημάτων στο δικαστήριο. Μια περίοδος είκοσι ενός ετών από την ημερομηνία γέννησης είναι ουσιαστικό χρονικό διάστημα, κυρίως όταν λάβει κανείς υπόψη ότι τα δικαστήρια πρέπει να εξετάζουν τα ουσιώδη γεγονότα καθώς στοιχεία άμεσα συνυφασμένα με το ζήτημα της πατρότητας, τα οποία ανάγονται χρονικά στη γέννηση του τέκνου. Η προθεσμία χρησιμεύει έτσι στο να αποτραπεί αδικία που πιθανόν να προκύψει σε περίπτωση που τα δικαστήρια θα πρέπει να αποφασίσουν για γεγονότα που έλαβαν χώρα στο παρελθόν, και τα οποία

βασίζονται σε στοιχεία που λόγω παρέλευση χρόνου να θεωρούνται πλέον αναξιόπιστα και ελλιπή (Εδώ η Κυβέρνηση στηρίχθηκε στην υπόθεση *Stubbings και Άλλοι εναντίον Ηνωμένου Βασιλείου (Stubbings and Others v. the United Kingdom)*, απόφαση της 22ης Οκτωβρίου 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996 IV, σ. 1502-1503, § 51 και *X v. Sweden*, που αναφέρεται ανωτέρω). Επιπλέον, η Κυβέρνηση σημείωσε ότι η περιοριστική προθεσμία επιδιώκει το νόμιμο στόχο προάσπισης των εναγομένων από ενδεχόμενα οχληρά και αβάσιμα αιτήματα. Μεταξύ άλλων, συμβάλλει στην αποτροπή κατασκευασμένης ημερομηνίας κατά την οποία αποκτάται κατ' ισχυρισμό γνώση για την ταυτότητα του πατέρα, αλλά επίσης για σημαντικά γεγονότα που αφορούν στην υπόσταση της υπόθεσης. Η Κυβέρνηση σημείωσε ότι η προθεσμία εξασφαλίζει όπως τα δικαιώματα και υποχρεώσεις του θεωρούμενου πατέρα και αυτών της οικογένειας και των κληρονόμων του να μην παραμείνουν επ' άπειρον ακαθόριστα και να προστατευτούν. Εκ παραλλήλου, η υφιστάμενη προθεσμία επιτρέπει στους ενάγοντες να ζητήσουν τα δικαιώματά τους με επιμέλεια και να αποφύγουν αβεβαιότητα και απουσία τελεσιδικίας που πιθανόν να προκύψουν έναντι των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων τρίτων.

40. Αφού έλαβε υπόψη τα ανωτέρω, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η τρίχρονη προθεσμία που υπολογίζεται από την ενηλικίωση του τέκνου, ή σε περιπτώσεις, όπως η παρούσα όπου η προθεσμία αρχίζει από τη στιγμή που τίθεται σε ισχύ ο Νόμος, δεν κρίθηκε ασύμβατη προς το Άρθρο 8 της Σύμβασης. Θεώρησε ότι η προθεσμία αποσκοπούσε σε νόμιμο στόχο και, ότι βρέθηκε μέση λύση σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας μεταξύ του επιδιωκόμενου στόχου και των μέσων που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξή του.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της εν λόγω διάταξης, η Κυβέρνηση αποδέχτηκε την υποχρέωσή της, να διευκολύνει την αιτήτρια στον προσδιορισμό της πατρότητάς της, και ως εκ τούτου της ταυτότητάς της. Με την παραχώρηση στην αιτήτρια του δικαιώματός της να προβεί σε δικαστικές ενέργειες για προσδιορισμό της πατρότητάς της, το Κράτος εκπλήρωσε την υποχρέωση αυτή. Εντούτοις, η αιτήτρια ισχυρίστηκε ότι στην πραγματικότητα η κυβέρνηση όφειλε να της παραδώσει το δικαίωμα να προσφύγει για την αναγνώριση της πατρότητάς της οποιαδήποτε χρονική στιγμή. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, το Άρθρο 8 δεν επέβαλλε τέτοια υποχρέωση στα Κράτη. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, μια δίκαιη μέση λύση πρέπει να βρεθεί μεταξύ της διασφάλισης του δικαιώματος της αιτήτριας να προσδιορίσει την προσωπική ταυτότητά της και της διασφαλισμένης προάσπισης των ελευθεριών τρίτων. Η προθεσμία που τέθηκε από τον Περί Τέκνων Νόμο ικανοποίησε τις ανωτέρω απαιτήσεις και δεν παραβίασε το δικαίωμα της αιτήτριας που προστατεύεται από τη διάταξη αυτή.

41. Η Κυβέρνηση τόνισε ότι στην τρέχουσα περίπτωση, η αιτήτρια στην ουσία είχε την ευκαιρία να προβεί σε διαβήματα ώστε να μάθει για την ταυτότητα του πατέρα της από το 1963, όταν ενηλικιώθηκε. Επιπλέον, είχε στη διάθεσή της τρία επιπλέον χρόνια από την 1η Νοεμβρίου 1991 δια των μεταβατικών διατάξεων του Περί Τέκνων Νόμου. Συνεπώς, το ότι απέτυχε να ζητήσει το δικαίωμά της, δεν αποδόθηκε στις διατάξεις του παρόντος Νόμου, γιατί της δόθηκε πολύς χρόνος επ' αυτού. Η αποτυχία αποδόθηκε στην αδράνειά της και στην απουσία λήψης μέτρων από την πλευρά της που θα της επέτρεπαν να μάθει την πατρική ταυτότητά της πριν από την παραγραφή του δικαιώματός της.

2. Η αιτήτρια

42. Η αιτήτρια αμφισβήτησε τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με τα οποία η εν λόγω αιτήτρια ενήργησε σκόπιμα ή παρέλειψε να προβεί σε διαδικασίες για την πατρότητά της εντός της ορισθείσας προθεσμία. Η αιτήτρια υποστήριξε ότι δεν είναι δυνατόν να κατηγορηθεί για το ότι είχε τη δυνατότητα να μάθει για την ταυτότητα του πατέρα της, μόνο όταν ήταν πενήντα δύο ετών. Στερήθηκε του νόμιμου συμφέροντός της να ζητήσει δικαστική αναγνώριση της πατρότητάς της. Κατά την άποψή της, ο Νόμος αυτός ήταν δυσανάλογος, εφόσον το προαναφερθέν δικαίωμά της έληξε πριν καν δημιουργηθεί. Ως εκ τούτου, υπέβαλε αίτημα σύμφωνα με το οποίο υπήρξε παραβίαση των δικαιωμάτων της δυνάμει του Άρθρου 8 της Σύμβασης.

B. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

1. Δυνατότητα εφαρμογής του Άρθρου 8 της Σύμβασης

43. Δεν υπάρχει διαφωνία μεταξύ των μερών ότι το Άρθρο 8 είναι εφαρμόσιμο.

44. Επ' αυτού, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτήτρια, παιδί γεννημένο χωρίς γάμο, ζήτησε μέσω δικαστικής διαδικασίας, να προσδιορίσει τη νομική σχέση της με το πρόσωπο που η τελευταία ισχυρίστηκε ότι ήταν ο πατέρας της, μέσω εξακρίβωσης της βιολογικής αλήθειας.

45. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η γέννηση, και ειδικότερα οι συνθήκες υπό τις οποίες το παιδί γεννιέται, αποτελούν μέρος της υπόστασης του ίδιου του παιδιού, και εν συνεχεία της ιδιωτικής ζωής του ενήλικου, που προστατεύεται από το Άρθρο 8 της Σύμβασης [βλ. *Odièvre εναντίον Γαλλίας (Odièvre v. France)* [GC], υπ' αριθ. 42326/98, § 29, ΕΔΑΔ 2003 III]. Ο σεβασμός προς την ιδιωτική ζωή απαιτεί ότι ο καθένας πρέπει να έχει τη δυνατότητα να προσδιορίσει στοιχεία για την ταυτότητά του, ως μοναδικό ανθρώπινο ον και ότι το ατομικό του δικαίωμα για πρόσβαση σε τέτοιες πληροφορίες είναι θεμελιώδες, λόγω των επιπτώσεών στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του/της [βλ. *Mikulić εναντίον Κροατίας (Mikulić v. Croatia)*, αριθ. 53176/99, §§ 53-54, ΕΔΑΔ 2002- I και *Gaskin εναντίον Ηνωμένου Βασιλείου (Gaskin v. United Kingdom)*, απόφαση της 7ης Ιουλίου 1989, Σειρά Α αριθ. 160, σελ. 16, §§ 36-37, 39). Αυτό συνεπάγεται τη λήψη πληροφοριών απαραίτητων για την αποκάλυψη της αλήθειας αφορούσας σημαντικές πτυχές της προσωπικής ταυτότητάς του ατόμου, όπως και την ταυτότητα των γονέων του [βλ. *Jäggi εναντίον Ελβετίας (Jäggi v. Switzerland)*, αριθ. 58757/00, § 25, ΕΔΑΔ 2006... *Odièvre*, § 29 και *Mikulić*, §§ 54 και 64 και οι δύο αναφέρονται ανωτέρω].

46. Συνεπώς, τα γεγονότα της υπόθεσης εμπίπτουν στο πλαίσιο του Άρθρου 8 της Σύμβασης.

2. Συμμόρφωση με το Άρθρο 8

47. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι ο απώτερος σκοπός του Άρθρου 8 είναι να προστατεύει το πρόσωπο κατά οιασδήποτε αυθαίρετης ενέργειας από τις δημόσιες αρχές. Είναι δυνατόν να προκύψουν θετικές υποχρεώσεις συμφυείς με τη διασφάλιση αποτελεσματικού «σεβασμού» της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Οι υποχρεώσεις αυτές ενδεχομένως να περιλαμβάνουν υιοθέτηση μέτρων που στοχεύουν στη διασφάλιση του σεβασμού προς την ιδιωτική ζωή ακόμη και σε επίπεδο σχέσεων μεταξύ των ατόμων. (βλ. *Kroon*, και *Mikulić*, που αναφέρονται ανωτέρω αντίστοιχα § 31 § 57). Εντούτοις, τα όρια μεταξύ θετικών και αρνητικών υποχρεώσεων του

Κράτους σύμφωνα με τη διάταξη, δεν είναι σαφή. Οι εφαρμόσιμες αρχές είναι παρόμοιες. Και στα δύο πλαίσια, προσοχή πρέπει να δοθεί στην επίτευξη μιας δίκαιης μέσης λύσης μεταξύ των ανταγωνιστικών συμφερόντων του ατόμου και της κοινότητας συνολικά. Και στα δύο πλαίσια το Κράτος απολαύει ορισμένου περιθωρίου εκτίμησης [βλ. *Keegan εναντίον Ιρλανδίας (Keegan v. Ireland)*, απόφαση της 26ης Μαΐου 1994, Σειρά Α, αριθ. 290, σελ. 19, § 49 και *Kroon*, που αναφέρεται ανωτέρω].

48. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι στόχος του δεν είναι να υποκαταστήσει τις αρμόδιες εσωτερικές αρχές ως προς τα θέματα ρύθμισης διαφωνιών πατρότητας σε εθνικό επίπεδο, αλλά να αναθεωρεί δυνάμει της Σύμβασης τις αποφάσεις που οι αρχές εκείνες έλαβαν βάσει της εκτίμησής τους [βλ., μεταξύ άλλων, *Rózański εναντίον Πολωνίας (Rózański v. Poland)*, αριθ. 55339/00, § 62, 18 Μαΐου 2006 *Mikulić*, που αναφέρεται ανωτέρω, § 59 και *Hokkanen εναντίον Φιλανδίας (Hokkanen v. Finland)*, απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1994, Σειρά Α, αριθ. 299-α, σελ. 20, § 55]. Το Δικαστήριο επομένως θα εξετάσει εάν το εναγόμενο Κράτος, στο χειρισμό της αγωγής της αιτήτριας για δικαστική αναγνώριση της πατρότητάς της, έχει συμμορφωθεί με τις θετικές του υποχρεώσεις δυνάμει του Άρθρου 8 της Σύμβασης.

49. Αρχικά, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η αιτήτρια δεν αμφισβήτησε ότι η αδυναμία προσφυγής για δικαστική αναγνώριση πατρότητας ήταν «σύμφωνη με το Νόμο». Πράγματι, παραπονέθηκε ότι η προθεσμία που επιβάλλεται από τον Περί Τέκνων Νόμο (βλ. Άρθρα 28-30 ανωτέρω) την απέτρεψε να ζητήσει δικαστική αναγνώριση πατρότητας ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων, γεγονός που παραβιάζει το Άρθρο 8 της Σύμβασης.

50. Επ' αυτού παρατηρείται ότι ο Περί Τέκνων Νόμος εισήγαγε το δικαίωμα του τέκνου να προβεί σε διαδικασία για δικαστική αναγνώριση της πατρότητάς του στο πλαίσιο του εσωτερικού νομικού συστήματος το 1991. Αυτό το δικαίωμα υπόκειται σε μια τρίχρονη προθεσμία που αρχίζει να ισχύει, αφότου το τέκνο ενηλικιωθεί (βλ. ανωτέρω, Άρθρο 28). Εντούτοις, για τα άτομα που ενηλικιώθηκαν πριν από την ανωτέρω ημερομηνία, ήτοι, την 1η Νοεμβρίου 1991, όπως στην περίπτωση της αιτήτριας, η προθεσμία αρχίζει από την προαναφερθείσα ημερομηνία (βλ. ανωτέρω, παράγραφο 29). Κατά συνέπεια, στην προκειμένη περίπτωση η αιτήτρια έπρεπε μέχρι την 1η Νοεμβρίου 1994 να προβεί σε διαδικασία για αναγνώριση της πατρότητάς της. Η αιτήτρια, εντούτοις, προέβηκε σε δικαστικές ενέργειες μετά τη λήξη της προθεσμίας, καθώς όπως υποστήριξε, ανακάλυψε την ταυτότητα του πατέρα μόλις τον Δεκεμβρίου του 1997. Η αίτησή της κρίθηκε εκπρόθεσμη (βλ. ανωτέρω παρ.12-14).

51. Το Δικαστήριο προηγουμένως δέχτηκε ότι η εισαγωγή ορισμένης προθεσμίας για τη θέσπιση διαδικασιών για την πατρότητα δικαιολογείται από την επιθυμία να διασφαλιστούν η νομική βεβαιότητα και η τελεσιδικία στις οικογενειακές υποθέσεις [βλ. π.χ. *Mizzi εναντίον Μάλτας (Mizzi v. Malta)* (αριθ. 26111/02, § 88, ΕΔΑΔ 2006... (αποσπάσματα) και *Rasmussen εναντίον Δανίας (Rasmussen v. Denmark)*, απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 1984, Σειρά Α αριθ. 87, σελ. 15, § 41]. Επιπλέον, όπως καταθέτει η Κυβέρνηση (βλ. παρ. 40 ανωτέρω), η προθεσμία που επιβάλλεται από τον Περί Τέκνων Νόμο για τις προσφυγές αφορούσε στην αναγνώριση πατρότητας αποσκοπεί στην προστασία των συμφερόντων των θεωρούμενων πατέρων από τα παρωχημένα αιτήματα και στην αποτροπή πιθανής αδικίας, σε περίπτωση που τα

δικαστήρια θα πρέπει για εξαγάγουν πορίσματα από γεγονότα που ανάγονται σε πολλά έτη πριν (βλ., μεταξύ άλλων, *Mizzi*, που αναφέρεται ανωτέρω, § 83 *Shofman εναντίον Ρωσίας* (*Shofman v. Russia*), απόφαση υπ' αριθ. 74826/01, § 39, της 24 Νοεμβρίου 2005 και, τηρουμένων των αναλογιών, *Stubbings* που αναφέρεται ανωτέρω, § 51).

52. Αντίστοιχα, η ύπαρξη προθεσμίας δεν θεωρείται αυτή καθ' εαυτή ασύμβατη προς τη Σύμβαση. Αυτό που το Δικαστήριο πρέπει να εξακριβώσει σε μια δεδομένη υπόθεση είναι εάν η φύση της προθεσμίας ή/και ο τρόπος εφαρμογής της συνάδουν με τη Σύμβαση.

53. Το Δικαστήριο όταν αποφασίζει εάν υπάρχει ή όχι συμμόρφωση με το Άρθρο 8 της Σύμβασης, οφείλει να εξετάζει αν στα γεγονότα της υπόθεσης βρέθηκε δίκαιη ισορροπία από την πλευρά του Κράτους μεταξύ ανταγωνιστικών δικαιωμάτων και διακυβευόμενων συμφερόντων (βλ. ανωτέρω παρ. 47). Εκτός από τη στάθμιση των συμφερόντων του ατόμου έναντι του γενικού συμφέροντος, απαιτείται αντισταθμιστική ενάσκηση για τα ανταγωνιστικά ιδιωτικά νόμιμα συμφέροντα. Επ' αυτού, ας σημειωθεί ότι η έκφραση «παν πρόσωπον» στο Άρθρο 8 της Σύμβασης ισχύει και για το τέκνο και για τον υποτιθέμενο πατέρα. Αφενός, οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να γνωρίζουν τις καταβολές τους, δικαίωμα που πηγάζει από μια διευρυμένη εννοιολογική ερμηνεία του όρου «ιδιωτική ζωή» (βλ. *Odièvre*, που αναφέρεται ανωτέρω, § 42). Τα πρόσωπα στην περίπτωση της αιτήτριας έχουν ένα ζωτικής σημασίας νόμιμο συμφέρον που προστατεύεται από τη Σύμβαση, και που αφορά στη λήψη των απαραίτητων πληροφοριών προκειμένου να αποκαλύψουν την αλήθεια για μια κεφαλαιώδους σημασίας πτυχή της προσωπικής τους ταυτότητας και να εξαλείψουν οποιαδήποτε αβεβαιότητα γι' αυτό το θέμα (βλ. *Mikulic*, που αναφέρονται ανωτέρω, §§ 64 και 65). Αφετέρου, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το νόμιμο συμφέρον ενός θεωρούμενου πατέρα για να προστατευθεί από παρωχημένα αιτήματα σχετικά με γεγονότα που ανάγονται σε πολλά έτη πριν, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί (βλ. παρ. 51 ανωτέρω). Τέλος, εκτός από την εν λόγω σύγκρουση συμφερόντων, άλλα συμφέροντα είναι δυνατόν να προκύψουν, όπως συμφέροντα τρίτων, και συγκεκριμένα αυτά της οικογένειας του θεωρούμενου πατέρα.

54. Εφαρμόζοντας την «αντισταθμιστική εκτίμηση συμφερόντων» στην εξέταση των υποθέσεων σχετικά με τους περιορισμούς στον καθορισμό αξίωσης πατρότητας, το Δικαστήριο έχει λάβει υπόψη του διάφορες παραμέτρους. Επί παραδείγματι, το ιδιαίτερο σημείο που αφορά στη χρονική στιγμή όπου ο αιτητής ενημερώνεται για τη βιολογική του ταυτότητα είναι σχετικό, δηλ., το Δικαστήριο θα εξετάσει εάν οι περιστάσεις που τεκμηριώνουν το ιδιαίτερο αίτημα πατρότητας συμπίπτουν στην πριν από ή μετά τη λήξη της ισχύουσας προθεσμίας χρονική στιγμή (βλ., π.χ. τις υποθέσεις *Shofman*, §§ 40 και 43 και *Mizzi*, §§ 109-111, σχετικά με την απόρριψη του αιτήματος πατρότητας, που αναφέρονται ανωτέρω). Επιπλέον, το Δικαστήριο διερευνά εάν υπάρχουν ή όχι εναλλακτικά επανορθωτικά μέσα, σε περίπτωση που η διαδικασία για αναγνώριση πατρότητας θεωρείται εκπρόθεσμη. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει λόγου χάριν τη διαθεσιμότητα αποτελεσματικών εσωτερικών θεραπευτικών μέτρων προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανανέωση της προθεσμίας (βλ. π.χ., *Mizzi*, που αναφέρεται ανωτέρω, § 111) ή εξαιρέσεις στην εφαρμογή ορισμένης προθεσμίας σε περιπτώσεις όπου το πρόσωπο ενημερώνεται για τη βιολογική του ταυτότητα ύστερα από τη λήξη της προθεσμίας (βλ. *Shofman*, που αναφέρεται ανωτέρω, § 43).

55. Το κριτήριο σύμφωνα με το οποίο οι ανωτέρω παράμετροι αξιολογούνται βασίζεται στο εάν μια νομική υπόθεση έχει επιτραπεί για να υπερισχύσει της

βιολογικής και κοινωνικής πραγματικότητας. Και εάν αυτό ισχύει, το κριτήριο επίσης έγκειται στο εάν σε αυτές τις περιστάσεις, αυτό είναι συμβατό, λαμβανομένου υπόψη του περιθωρίου εκτίμησης που αφήνεται στο Κράτος, με την υποχρέωσή του να διασφαλίσει αποτελεσματικό «σεβασμό» της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, χωρίς να παραβλέπονται τα διαπιστωμένα γεγονότα και οι επιθυμίες των ενδιαφερομένων (βλ. *Kroon*, που αναφέρεται ανωτέρω, § 40).

56. Επί παραδείγματι, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι άκαμπτες προθεσμίες ή άλλα εμπόδια στις δικαστικές ενέργειες που θέτουν εν αμφιβόλω την πατρότητα και που εφαρμόζονται ανεξάρτητα από την επίγνωση του υποθετικού πατέρα για τις περιστάσεις που γεννούν αμφιβολίες για την πατρότητά του, χωρίς να επιτραπούν οποιεσδήποτε εξαιρέσεις, παραβίασαν το Άρθρο 8 της Σύμβασης [βλ. *Shofman*, που αναφέρεται ανωτέρω, §§ 43-45 βλ. επίσης, τηρουμένων των αναλογιών, *Mizzi*, που αναφέρεται ανωτέρω, §§ 80 και 111-113 *Paulík εναντίον Σλοβακίας* (*Paulík v. Slovakia*) αριθ. 10699/05, §§ 45-47, ΕΔΑΔ 2006... (αποσπάσματα) και *Tavli εναντίον Τουρκίας* (*Tavli v. Turkey*) αριθ. 11449/02, §§ 34-38, 9 Νοεμβρίου 2006].

57. Σχετικά με τα ανωτέρω, το Δικαστήριο τονίζει περαιτέρω ότι η επιλογή των μέσων προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με το Άρθρο 8 σε επίπεδο σχέσεων μεταξύ των προσώπων είναι σε γενικές γραμμές θέμα που εμπίπτει στο περιθώριο εκτίμησης των Συμβαλλομένων Κρατών. Επ' αυτού, υπάρχουν διαφορετικά μέσα για τη διασφάλιση του «σεβασμού της ιδιωτικής ζωής», και η φύση της υποχρέωσης εκ μέρους του Κράτους εξαρτάται από την ιδιαίτερη πτυχή της υπό εξέταση ιδιωτικής ζωής. [βλ. *Odièvre*, που αναφέρεται ανωτέρω, § 46 και *X και Y εναντίον Ολλανδίας* (*X and Y v. the Netherlands*), απόφαση της 26ης Μαρτίου 1985, σειρά Α αριθ. 91, σελ. 12, § 24].

58. Μια συγκριτική εξέταση της νομοθεσίας των Συμβαλλομένων Κρατών για τη θέσπιση διαδικασιών που αφορούν τη δικαστική αναγνώριση πατρότητας μαρτυρεί ότι δεν υπάρχουν ομοίμορφες προσεγγίσεις σε αυτόν τον τομέα. Αντιθέτως, σχετικά με τις διαδικασίες που ακολουθούνται από τους πατέρες για την αναγνώριση ή άρνηση πατρότητας (βλ. *Shofman*, που αναφέρεται ανωτέρω, §§ 37), σημαντικός αριθμός κρατών δεν θέτουν περίοδο περιορισμού προς τα παιδιά για να υποβάλουν αίτηση με στόχο την αναγνώριση πατρότητας. Πράγματι, μπορούμε να διαπιστώσουμε μια τάση προς μεγαλύτερη προστασία του δικαιώματος του τέκνου να ορίζει την πατρική του συγγένεια.

59. Στα κράτη όπου υφίσταται περίοδος περιορισμού για τέτοιες διαδικασίες, το μέγεθος των ισχυουσών περιόδων ποικίλλει σημαντικά. Συγκεκριμένα, η προθεσμία κυμαίνεται από ένα μέχρι και τριάντα έτη. Επιπλέον, αν και υπάρχει διαφορά στη χρονική αφετηρία (*dies a quo*) των προθεσμιών, στα περισσότερα κράτη η σχετική περίοδος υπολογίζεται είτε από την ενηλικίωση του τέκνου, τον τοκετό, είτε από την ύπαρξη μιας τελικής απόφασης αρνούμενης την πατρότητα, ανεξάρτητα από την επίγνωση που έχει το τέκνο των γεγονότων σχετιζομένων με την πατρική συγγένεια, χωρίς προβλεπόμενες εξαιρέσεις. Μόνο ένας μικρός αριθμός νομικών συστημάτων φαίνεται να δίνει λύσεις στο πρόβλημα που προκύπτει όταν οι σχετικές περιστάσεις γίνονται μόνο γνωστές μετά τη λήξη προθεσμίας, για παράδειγμα, προβλέποντας τη δυνατότητα προσφυγής μετά τη λήξη της προθεσμίας, σε περίπτωση που υπάρχει

υλική ή ηθική αδυναμία να καταχωρηθεί η αίτηση εντός της προβλεπόμενης χρονικής περιόδου ή όταν υφίστανται εύλογοι λόγοι για την καθυστέρηση.

60. Στην παρούσα υπόθεση η αιτήτρια ισχυρίστηκε ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων ότι δεν γνώριζε ποιος ήταν ο βιολογικός της πατέρας, μέχρι το θάνατο της μητέρας της το 1997, όταν δηλαδή είχε ήδη λήξει η νομική προθεσμία. Αυτό δεν έχει συζητηθεί από την Κυβέρνηση που υποστήριξε ότι η αιτήτρια απέτυχε να λάβει μέτρα που θα της επέτρεπαν να ανακαλύψει την πατρική της ταυτότητα, εντός του προβλεπόμενου χρονικού διαστήματος, πριν από την παραγραφή του δικαιώματός της (βλ. ανωτέρω παρ. 41).

61. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι διατάξεις του Περί Τέκνων Νόμου προασπίζονται επαρκώς τα νόμιμα συμφέροντα του τέκνου που μαθαίνει για την ταυτότητα του πατέρα του, εντός της προβλεπόμενης δια του Νόμου περιόδου. Εντούτοις, δεν προβλέπουν για περιπτώσεις όπως αυτή της αιτήτριας, όπου τα τέκνα ενημερώνονται για τα γεγονότα σχετικά με την πατρότητά τους, μόνο μετά την παρέλευση της τρίχρονης προθεσμίας.

62. Το Δικαστήριο αντιμετωπίζει δυσκολίες στο να αποδεχτεί τις άκαμπτες προθεσμίες με χρονική αφετηρία ανεξάρτητη από το πότε το τέκνο έλαβε γνώση των συνθηκών σχετικών με την ταυτότητα του πατέρα του, και χωρίς προβλεπόμενες εξαιρέσεις στην εφαρμογή της εν λόγω περιόδου (βλ., *mutatis mutandis*, *Shofman*, που αναφέρεται ανωτέρω, § 43). Το κύριο πρόβλημα επομένως έγκειται στην άκαμπτη φύση της προθεσμίας, παρά στη χρονική αφετηρία (*dies a quo*) όπως έχει. Ενόψει του ότι στην παρούσα υπόθεση ο θεωρούμενος πατέρας αρνήθηκε την πατρότητα, η προσφυγή ενώπιον του Οικογενειακού Δικαστηρίου ήταν η μόνη οδός μέσω της οποίας η αιτήτρια είχε τη δυνατότητα να εξακριβώσει εάν ο τελευταίος ήταν ή όχι ο βιολογικός πατέρας της. Αποτέλεσμα της άκαμπτης αυτής προθεσμίας, όπως υποστηρίζεται από το Ανώτατο Δικαστήριο, ήταν ότι η αιτήτρια δεν είχε τη δυνατότητα να προσδιορίσει την πατρότητά της δικαστικά. Στερήθηκε του δικαιώματος, παρόλο που η κατάσταση στην οποία βρισκόταν δεν της επέτρεπε να προσφύγει ενώπιον του δικαστηρίου νωρίτερα.

63. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, θα έπρεπε να γίνεται διαχωρισμός μεταξύ υποθέσεων κατά τις οποίες ο αιτητής δεν έχει καμία ευκαιρία να λάβει γνώση των γεγονότων και, τις υποθέσεις όπου ο αιτητής είναι βέβαιος ή έχει λόγους για να υποθέσει ποιος είναι ο πατέρας του, αλλά για λόγους άλλους που δεν συνδέονται με τη νομοθεσία, δεν προβαίνει σε δικαστικές διαδικασίες εντός της νομικής προθεσμίας (βλ., *mutatis mutandis*, *Yildirim v. Austria* (Δεκ.), αριθ. 34308/96, 19 Οκτωβρίου 1999 και *Rasmussen v. Denmark*, να αναφερθεί ανωτέρω, σελ. 7, §§ 8 και 10). Επιπλέον, η περίπτωση των *Stubbings* (αναφέρεται ανωτέρω) διαφοροποιείται από την παρούσα υπόθεση εν όψει της φύσης της αξίωσης και της διαθεσιμότητας εναλλακτικής διαδικασίας (§§ 65-66). Αν και η παρούσα υπόθεση διαφέρει από την υπόθεση *Kroon* (αναφέρεται ανωτέρω) που εξετάζεται από το Δικαστήριο, λόγω του ότι στην τελευταία οι γονείς συμφώνησαν για την πατρότητα του τέκνου, ενώ στην παρούσα υπόθεση ο υποτιθέμενος πατέρας αμφισβήτησε την αξίωση πατρότητας της αιτήτριας, όπως στην υπόθεση *Kroon*, η διακυβευόμενη οικογενειακή σχέση στην τρέχουσα υπόθεση ρυθμίζεται από μια αδιάγνωστη υπόθεση υπό μορφή προθεσμίας χωρίς να ληφθούν υπόψη τα πραγματικά γεγονότα, ήτοι, η κοινωνική πραγματικότητα και ιδίως οι δυσκολίες που αντιμετώπισε το τέκνο να μάθει τα γεγονότα σχετικά τη σύλληψή του. Τέλος, σε απάντηση στο επιχείρημα της Κυβέρνησης σχετικά με την αποτροπή κατασκευασμένων αξιώσεων (βλ. παρ. 39 ανωτέρω), το Δικαστήριο θεωρεί ότι η γνησιότητα μιας αξίωσης για πατρότητα σε

οποιαδήποτε περίπτωση ένα θέμα που κρίνεται από το Πρωτοδικείο κατά την εξέταση του αιτήματος.

64. Καθίσταται σαφές από την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου πως το γενικό συμφέρον, καθώς επίσης και τα ανταγωνιστικά δικαιώματα και συμφέροντα και του θεωρούμενου πατέρα και της οικογένειάς του, έτυχαν μεγαλύτερης προσοχής από το δικαίωμα της αιτήτριας να εξακριβώσει την καταγωγή της (βλ. παρ. 14 ανωτέρω). Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι ένας τέτοιος ακραίος περιορισμός του δικαιώματος της αιτήτριας να ορίσει τη διαδικασία για δικαστικό προσδιορισμό της πατρότητάς της ήταν ανάλογος με το ζητούμενο νόμιμο στόχο. Ειδικότερα, δεν έχει καταστεί φανερό πώς το γενικό συμφέρον για την προστασία της νομικής βεβαιότητας των οικογενειακών σχέσεων και του συμφέροντος του θεωρούμενου πατέρα και της οικογένειάς του υπερισχύει σε αξία του δικαιώματος της αιτήτριας να έχει έστω και μια ευκαιρία να ζητήσει δικαστική αναγνώριση πατρότητας. Επ' αυτού το Δικαστήριο τονίζει εκ νέου ότι η Σύμβαση έχει ως σκοπό την προάσπιση μόνο πραγματικών δικαιωμάτων και όχι δικαιωμάτων που να είναι πλασματικά ή θεωρητικά. [βλ. *Airey εναντίον Ιρλανδίας* (*Airey v. Ireland*), απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 1979, Σειρά Α αριθ. 32, σελ. 12-13, § 24].

65. Ως εκ τούτου, ακόμη και να λάβει υπόψη το περιθώριο εκτίμησης που αφήνεται στο Κράτος, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η εφαρμογή άκαμπτων προθεσμιών για διαδικασίες πατρότητας, ανεξάρτητα από τις περιστάσεις μιας μεμονωμένης υπόθεσης, και ιδιαίτερα, ανεξάρτητα από την επίγνωση των γεγονότων σχετικών με την πατρότητα, βλάπτει την ουσία αυτήν καθ' εαυτή του δικαιώματος για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής του ατόμου, όπως ορίζεται από το Άρθρο 8 της Σύμβασης.

66. Ενόψει των προαναφερθέντων και ειδικότερα λαμβάνοντας υπόψη το απόλυτο της προθεσμίας, το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν έχει εξευρεθεί δίκαιη μέση λύση μεταξύ των εμπλεκόμενων συμφερόντων και, επομένως, η παρέμβαση στο δικαίωμα της αιτήτριας για σεβασμό της ιδιωτικής της ζωής δεν ήταν ανάλογη με τους επιδιωκόμενους νόμιμους στόχους.

67. Συνεπώς, το Δικαστήριο διαπιστώνει παραβίαση του Άρθρου 8.

ΚΑΤ' ΙΣΧΥΡΙΣΜΟ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

68. Η αιτήτρια παραπονέθηκε δυνάμει του Άρθρου 6 της Σύμβασης ότι δεν της επιτράπηκε να προσφύγει δικαστικώς για αναγνώριση της πατρότητάς της, ένεκα της νομοθετημένης τρίχρονης προθεσμίας. Η προαναφερθείσα διάταξη προνοεί ως ακολούθως, στο βαθμό που είναι συναφές :

Άρθρο 6 § 1

«Στον προσδιορισμό των αστικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του..., ο καθένας έχει το δικαίωμα σε ... ακρόαση... ενώπιον ... δικαστηρίου...»

A. Οι ισχυρισμοί των συμβαλλόμενων μερών

1. Η Κυβέρνηση

69. Η Κυβέρνηση επανέλαβε τα ίδια επιχειρήματα όπως προβάλλονται σε συνάρτηση με το Άρθρο 8 της Σύμβασης (βλ. παρ. 37-41 ανωτέρω). Η Κυβέρνηση στηρίχθηκε στην απόφαση της Επιτροπής στην περίπτωση της υπόθεσης *X. εναντίον Σουηδίας* (αναφέρεται ανωτέρω) και την απόφαση του Δικαστηρίου στην περίπτωση *Stubbings* (αναφέρεται ανωτέρω). Υποστήριξε ότι η τρίχρονη προθεσμία, της οποίας η χρονική αφετηρία υπολογίζεται από την ημερομηνία της έναρξης ισχύος του παρόντος Νόμου, παρά από την ημερομηνία όπου το τέκνο μαθαίνει για την ταυτότητα του πατέρα του, αφότου ενηλικιωθεί, δεν περιόρισε ή δεν μείωσε τη δυνατότητα προσφυγής της αιτήτριας στο δικαστήριο με τέτοιο τρόπο ή σε τέτοιο βαθμό που να αποδυναμώνει την ουσία του δικαιώματός της.

2. Η αιτήτρια

70. Η αιτήτρια διατύπωσε τα ίδια επιχειρήματα όπως προβάλλονται με βάση το Άρθρο 8 της Σύμβασης (βλ. παρ. 42 ανωτέρω).

B. Η αξιολόγηση του Δικαστηρίου

71. Λαμβάνοντας υπόψη τους λόγους για τους οποίους το Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση του Άρθρου 8 της Σύμβασης (βλ. παρ. 61-67 ανωτέρω), το Δικαστήριο θεωρεί ότι κανένα χωριστό ζήτημα δεν προκύπτει δυνάμει της διάταξης.

V. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

72. Το Άρθρο 41 της Σύμβασης προνοεί:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους, δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο, χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στο παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Βλάβη

73. Η αιτήτρια υπέβαλε ότι υπέστη τόσο χρηματική όσο και ηθική βλάβη αλλά δεν απαίτησε συγκεκριμένο ποσό για αυτό το θέμα. Όσον αφορά στη χρηματική ζημία προέβαλε ότι ως συνέπεια της παραβίασης των προβλεπόμενων από τη Σύμβαση δικαιωμάτων της, στερήθηκε του δικαιώματος κληρονομιάς της περιουσίας του πατέρα της. Επ' αυτού, σημείωσε ότι θα μπορούσε να καταχωρήσει στοιχεία σχετικά με την περιουσία του πατέρα της. Υποστήριξε επίσης ότι η στέρηση του δικαιώματός της να ζητήσει δικαστική αναγνώριση της πατρότητάς της της προκαλέσει οδύνη και θλίψη.

74. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε αυτές τις αξιώσεις. Ιδίως, υποστήριξε ότι οι αξιώσεις της αιτήτριας ως προς τη χρηματική βλάβη είναι υποθετικές, εφόσον δεν μπόρεσε να διατυπωθεί ότι η αιτήτρια θα ήταν σε θέση να αποδείξει την πατρότητάς της. Όσον αφορά στην αξίωση της αιτήτριας για ηθική βλάβη, η Κυβέρνηση ήταν της άποψης ότι η απόδειξη παραβίασης θα μπορούσε να αποτελέσει επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

75. Το Δικαστήριο δεν διακρίνει οποιαδήποτε αιτιολογική συνάφεια μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και της θεωρούμενης χρηματικής ζημίας. Αναφέρει σε

αυτό το σημείο ότι η αξίωσή της, υπό την κρίση αυτή, είναι καθαρώς θεωρητική, αφού βασίζεται σε εικασία ότι δηλ. θα επιτύγχανε τη διαδικασία αναγνώρισης πατρότητας εάν δεν της είχε παραγραφεί το δικαίωμα. Το Δικαστήριο επομένως απορρίπτει αυτήν την αξίωση. Εντούτοις, θεωρεί ότι η αιτήτρια έχει υποστεί απογοήτευση και θλίψη που δεν μπορούν να αποζημιωθούν απλώς με εύρεση της παραβίασης. Αποφαινόμενο επί ισοδίκαιης βάσης, όπως προβλέπεται από το Άρθρο 41, το Δικαστήριο επιδικάζει το ποσό των 6.000 Ευρώ για ηθική βλάβη, συν οποιοδήποτε φόρο που δυνατό να είναι πληρωτέος για το ποσό αυτό.

B. Κόστη και δαπάνες

76. Η αιτήτρια απαίτησε το ποσό των ΛΚ 1,437.50 για τα κόστη και τις δαπάνες που έγιναν ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων. Αυτό το ποσό περιλάμβανε ΛΚ 500 για προσφυγή ενώπιον του Οικογενειακού δικαστηρίου, ΛΚ 750 για προσφυγή ενώπιον του ανώτατου δικαστηρίου συν ΛΚ 187.50 ως Φ.Π.Α 15% στα ανωτέρω ποσά. Υπέβαλε στο δικαστήριο τιμολόγιο γι' αυτό το σκοπό. Η αιτήτρια, που έλαβε νομική βοήθεια από το Συμβούλιο της Ευρώπης για την εκπροσώπησή της στην παρούσα υπόθεση για την προσφυγή ενώπιον του δικαστηρίου, δεν ζήτησε αποζημίωση για τις σχετικές δαπάνες.

77. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε την αξίωση της αιτήτριας για κόστη και δαπάνες που έγιναν ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων. Επ' αυτού, προέβαλε ότι η αιτήτρια δεν είχε προσκομίσει στοιχεία για τα δικαστικά έξοδα που πραγματικά έγιναν και των ποσών αυτών. Θεώρησε ότι το τιμολόγιο δεν ήταν ικανοποιητική απόδειξη.

78. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο αιτήτρια διατηρεί το δικαίωμα της αποζημίωση για τα κόστη και τις δαπάνες, στο βαθμό που έχει αποδειχθεί ότι αυτά πράγματι έγιναν και ήταν αναγκαία να γίνουν και ήταν εύλογα ως προς ποσόν. (βλ. *Ιατρίδης εναντίον Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC] αρ. 31107/96, παρ. 54, ΕΔΑΔ 2000-XI). Αυτό είναι δυνατόν να περιλαμβάνει τα εσωτερικά δικαστικά έξοδα που ήταν αναγκαία και πράγματι έγιναν, για την αποτροπή ή και επανόρθωση της παραβίαση της Σύμβασης [βλ., π.χ *I.J.L. και Άλλοι εναντίον Ηνωμένου Βασιλείου (I.J.L. and Others v. the United Kingdom)* (δίκαιη ικανοποίηση), αριθ. 29522/95, 30056/96 και 30574/96, § 18,25 Σεπτεμβρίου 2001].

79. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το τιμολόγιο αναφέρεται σε ένα κατ' αποκοπή ποσό για το σύνολο των εσωτερικών διαδικασιών, χωρίς ένδειξη του χρεωθέντος ποσού και του χρόνου που δαπανήθηκε από το δικηγόρο και χωρίς οποιεσδήποτε λεπτομέρειες για τις εξω-δικαστικές δαπάνες. Παρά ταύτα, καθίσταται σαφές ότι η αιτήτρια ανέλαβε τις δαπάνες σχετικά με τις διαδικασίες στα εσωτερικά δικαστήρια. Το Δικαστήριο κρίνει, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση εν λόγω διαδικασιών, το ποσό που απαιτείται αναλογικά εύλογο. Συνεπώς, επιδικάζει πλήρη αποζημίωση, όπως απαιτείται.

Γ. Καθορισμός τόκου για παράλειψη πληρωμής

80. Το Δικαστήριο θεωρεί αρμόζον όπως ο τόκος για παράλειψη πληρωμής βασιστεί στο οριακό χρεωστικό επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, στο οποίο θα πρέπει να προστεθούν τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. Υποστηρίζει ότι έχει υπάρξει παραβίαση του Άρθρου 8 της Σύμβασης.

2. Υποστηρίζει ότι δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί χωριστά η καταγγελία του υποψηφίου σύμφωνα με το Άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης.

3. Φρονεί

(α) ότι το εναγόμενο Κράτος υποχρεούται να πληρώσει στην αιτήτρια, εντός τριών μηνών, από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση καθίσταται τελεσίδικη, δυνάμει του Άρθρου 44 παρ. 2 της Σύμβασης, το ποσό των 6.000 Ευρώ (έξι χιλιάδες ευρώ) για ηθική βλάβη, συν οποιοδήποτε πληρωτέο φόρο.

(β) ΕΥΡ 2,496.41 (δύο χιλιάδες τετρακόσια ενενήντα έξι ευρώ και σαράντα ένα λεπτά) για κόστη και δαπάνες.

(γ) όπως από τη λήξη των προαναφερθέντων τριών μηνών μέχρι την αποπληρωμή θα είναι πληρωτέο απλό επιτόκιο στο πιο πάνω ποσό με επιτόκιο ισοδύναμο του οριακού χρεωστικού επιτοκίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διάρκεια της περιόδου της μη πληρωμής πλέον τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. Απορρίπτει το υπόλοιπο της αξίωσης της αιτήτριας για δίκαιη ικανοποίηση.

Η απόφαση συντάχθηκε στην Αγγλική και κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 20 Δεκεμβρίου 2007, σύμφωνα με το Θεσμό 77 παρ. 2 και 3 των Δικαστικών Θεσμών.

Σόρεν Νίλσεν
Πρωτοκολλητής του Κλιμακίου

Νίνα VAJIĆ
Πρόεδρος